

11.5.2026

EOAK/4090/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Susanna Lindroos-Hovinheimo

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Jukka Anttila

KAUPUNGIN VALVONTAELÄINLÄÄKÄRIN MENETTELY

1 KANTELU

Kantelija arvosteli kaupungin valvontaeläinlääkärin menettelyä. Kantelija kertoi, että valvontaeläinlääkäri teki poliisin virka-avulla kantelijan asuntoon eläinsuojelutarkastuksen 1.7.2025. Tarkastuksen perusteena oli nimetön ilmianto, jonka mukaan asunnossa olisi kohdeltu hamsteria kaltoin. Tarkastuksen aikana valvontaeläinlääkäri poliisin virka-avulla tutki asunnon perusteellisesti mukaan lukien paikkoja, joissa eläintä ei voisi mitenkään säilyttää, kuten jääkaappia, keittiön kaappeja ja vaatekomoita. Lisäksi asunto sotkettiin kävelemällä siellä likaiset kengät jalassa. Tarkastus kesti noin 15 minuuttia, ja sen päätteeksi valvontaeläinlääkäri totesi, ettei asunnossa ole eläimiä. Tarkastuksen jälkeen ei esitetty kirjallista pöytäkirjaa eikä kerrottu tarkemmin ilmiannon sisällöstä tai sen uskottavuuden arvioinnista.

Kantelija kertoi edelleen, että tarkastus on loukannut hänen perustuslain suojaamaa kotirauhaansa. Tarkastus on ollut vastoin hyvää hallintotapaa ja suhteellisuusperiaatetta. Kantelija pitää myös valvontaeläinlääkäriä puolueellisena, koska hän on allekirjoittanut turkistarhauksen kieltämistä vaativan vetoomuksen.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta pyydettiin selvitys ja lausunto kaupungin eläinsuojeluviranomaiselta.

Kaupungin ympäristöpalvelujen valvontaeläinlääkäri on antanut kantelusta 19.12.2025 päivätyn lausunnon. Lausunnon mukaan eläinsuojeluvalvonta tarkastuksineen on tehty eläinsuojeluilmoitukseen 28.10.2024 perustuen. Kantelijan Instagram -tilillä oli kuvia ja videoita hamsterista, joka oli liian pienessä häkissä ja ilman kuiviketta. Kaksi kaupungin valvontaeläinlääkäriä kävi 11.11.2024 kantelijan kotiovella eläinsuojelutarkastusta varten. Kantelija sanoi, ettei omista hamsteria, eikä hän halunnut päästää valvontaeläinlääkäreitä tarkastukselle asuntoon ilman poliisin kotietsintälupaa. Kantelija ei halunnut kuunnella valvontaeläinlääkäreiden selvitystä siitä, että eläinten hyvinvointilain 78 § mukaisesti tarkastus voidaan tehdä myös kotirauhan piiriin, jos epäillään, että eläimen kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia hyvinvointisäädöksiä on olennaisella tavalla rikottu.

Edelleen lausunnon mukaan valvontaeläinlääkäri teki toisen valvontaeläinlääkäriin kanssa poliisin virka-avulla eläinsuojelutarkastuksen 1.7.2025 hamsterin olosuhteiden tarkastamiseksi. Kantelija päästi poliisit ja valvontaeläinlääkärit tarkastukselle. Asunto näytti silmämääräisesti samalta kuin Instagram -tilin videoissa oleva asunto. Tarkastuksella tarkistettiin asunto näkyviltä osin eikä asunnossa havaittu merkkejä eläimistä. Valvontaeläinlääkärit eivät avanneet kaappeja tai jääkaappia tarkastuksella. Poliisin mahdollisista tekemisistä valvontaeläinlääkäri ei voi lausua. Kantelija halusi, että asia selvitettäisiin hänen asianajajansa kautta, mutta ei kuitenkaan suostunut antamaan asianajajan. Koska tarkastuksella ei voitu poissulkea mahdollisuutta, että asunnossa olisi ollut aiemmin ilmoituksessa ja videoissa esiintynyt hamsteri sille sopimattomissa olosuhteissa, antoi valvontaeläinlääkäri suullisia ohjeita hamsterin pidosta, riittävästä pohjamateriaalista ja häkin koosta. Valvontaeläinlääkäri antoi kantelijalle yhteystietonsa ja pyysi häntä välittämään ne asianajajalleen, jotta asiaa voitaisiin vielä selvittää. Valvontaeläinlääkäri kertoi tekevänsä tarkastuksesta erillisen tarkastuspöytäkirjan, joka lähetettäisiin kantelijalle postitse tarkastuksen jälkeen. Pöytäkirja lähetettiin kantelijan kotiosoitteeseen kirjeitse 11.07.2025. Lausunnon mukaan valvontaeläinlääkäriin henkilökohtaisilla mielipiteillä tai yksityishenkilönä allekirjoitetuilla vetoimuksilla ei ole vaikutusta viranomaisena käsiteltäviin asioihin. Valvontaeläinlääkäri toimii alueella, missä ei ole turkistarhoja, eikä hän ole työssään osallistunut turkistarhojen valvontaan. Edelleen lausunnon mukaan suoritettavat toimenpiteet ovat olleet lainmukaisia. Tarkemmat perustelut ilmenevät lausunnosta ja sen liitteistä.

3 RATKAISU

Totean ratkaisuni ja sen perustelujen osalta seuraavaa.

3.1 Keskeiset oikeusohjeet

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeusasiamies muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeusasiamiehen tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Pykälän 4 momentin mukaan oikeusasiamiehen tulee viivytyksettä ilmoittaa kantelijalle, mikäli asiassa ei ryhdytä toimenpiteisiin 3 momentin johdosta tai sen takia, että asia ei kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan, sen käsittely on vireillä toimivaltaisessa viranomaisessa, siinä voidaan hakea muutosta säännönmukaisin muutoksenhakukeinoin tai muusta syystä. Oikeusasiamies voi samalla ilmoittaa kantelijalle asiassa käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista ja antaa muuta tarpeellista ohjausta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetusta) sovelletaan 1 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan viralliseen valvontaan, jota suoritetaan eläinten terveyttä koskevien vaatimusten ja f kohdan mukaan eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten noudattamisen valvontaan.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 78 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Pykälän 6 momentin mukaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia eläinten hyvinvointisäädöksiä on olennaisella tai vakavalla tavalla rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädettyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomaisen.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain 90 §:n 1 momentin mukaan poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua muille valvontaviranomaisille säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. (---)

3.2 Asian arviointi ja johtopäätökset

Kaupungin valvontaeläinlääkärillä on lakiin perustuva toimivalta tehdä eläinsuojelutarkastus eläinten pitopaikassa asunnot mukaan lukien. Asiasta on säädetty sekä eläinten hyvinvoinnista annetun lain 11 luvussa ja ns. valvonta-asetuksen, eli Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 9–15 artikloissa että kotimaisessa eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa. Tarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa ja tarvittaessa velvoittavat määräykset annetaan hallintopäätöksellä, josta asianosaisella on valitusoikeus hallinto-oikeuteen.

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain esitöissä (HE 186/2022) todetaan muun muassa, että pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan saisi tehdä tarkastuksen vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia hyvinvointisäädöksiä on rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädettyllä tavalla.

Sekä EU-sääntelyssä että eläinten hyvinvoinnista annetun lain sääntelyssä on punnittu sääntely tavoitteita suhteessa kotirauhan suojaan. Sekä EU-lainsäätävä että kotimainen lainsäätävä on arvioinut, että sääntelyn mukainen puuttuminen kotirauhan suojaan on sallittua.

Saadun selvityksen mukaan kantelijan Instagram -tilin tiedoista on ilmennyt, että kantelija piti asunnossaan hamsteria pienessä häkissä tai laatikossa ilman riittäviä kuivikkeita. Viranomaisella on siten ollut laillinen eläinsuojeluperuste tarkastaa kantelijan asunto poliisin virka-avulla. Eläintä ei tarkastuksella tavattu ja kantelija sai valvontaeläinlääkäriltä suulliset ohjeet eläimen hoidosta. Tarkastuksen pöytäkirja on laadittu ja lähetetty kantelijalle tavanomaiseen tapaan tarkastuksen jälkeen ja asian käsittely on päätetty.

Velvoittavalle eläinsuojeluviranomaisen hallintopäätökselle määräyksineen ja valitusosoituksineen ei ole ollut asiassa tarvetta. Sinänsä eläinten hyvinvoinnista annetun lain 75 §:n perusteella myös poliisi valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista.

Katson, että tarkastus on tapahtunut lainsäädännön mukaisesti, eikä sillä ole lainvastaisesti rajoitettu kantelijan yksityiselämän tai kotirauhaan suojaa.

Kantelussa tarkoitettulla turkistarhaukseen liittyvällä virkaeläinlääkärin yksityisellä mielipiteellä ja vetoomuksella ei voida katsoa olevan vaikutusta henkilön viranhoitoon.

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, että kantelussa arvostellun valvontaeläinlääkärin eläinsuojelutarkastuksen osalta ei ole ilmennyt aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

Arvostellun valvontaeläinlääkärin huomiota kiinnitetään vastaisen varalle siihen seikkaan, että kantelussa on arvosteltu nimenomaan nyt lausunnon yksin antanutta valvontaeläinlääkärinä. Apulaisoikeusasiamies on kuitenkin pyytänyt lausunnon kaupungin eläinsuojeluviranomaiselta, millä kaupungin hallintosääntö huomioiden tarkoitetaan kaupunkiympäristölautakuntaa tai sen ympäristö- ja lupajaostoa. Toimielimen lausuntoon ao. valvontaeläinlääkäri voi luonnollisesti liittää oman selvityksensä. Asian selvitettyyn tilaan nähden asian selvittäminen enemmillä lausuntopyyynnöillä kaupungille ei kuitenkaan ole tarpeellista.

4 TOIMENPITEET

Edellä mainitut perusteet ja näkökohdat huomioon ottaen kantelu ei anna aihetta oikeusasiamiehen toimenpiteille.